

BÚCSÚ GERENDAY ÁGNESRŐL (II.)

Felejthetetlen emlékü kollégánktól, karnagytól, a magyar zenei élet egyik legismertebb és legkedveltebb személyiségétől a Parlando 2023/3. számában már búcsút vettünk:

[Elhunyt Gerenday Ágnes \(1951–2023\) karnagy, a Budapesti Lantos Kórus \(korábban: Budapesti Ifjúsági Kórus\) egykori művészeti vezetője, a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA Művészeti Bizottságának volt elnöke, a mindenkori kulturális minisztérium Művészeti Főosztályának zenei referense \(pdf\)¹](#)

Most kiegészítjük az Óbudai temetőben 2023. május 31-én Ágiról elhangzott gyászbeszédekkel (Szarka Tamás, Kocsis-Holpert Zoltán, Bán Teodóra és Tomka György), továbbá Kovács Gáza nekrológiával, amely a Zenekar XXX. évfolyam 4. számában jelent meg és dr. Mindszenty Zsuzsánna Facebook-on megjelent emlékképeivel

1.

Kedves Hozzátartozók, Rokonok, Barátok, Kollégák és Gyászolók!

Ági hirtelen halála mindannyiunkat letaglózott. Azt reméltük, hogy van még időnk. Azt reméltük, hogy az, aki ilyen munkabírással, elhivatottsággal, küldetéstudattal és ekkora szívvel bír, nem hagy itt bennünket ennyire korán. Nekem csak hat év adatott meg vele, de bizonyosan mondhatom azok nevében is, akik régebb óta ismerték őt, mint én, hogy nagyon kevés olyan emberrel lehet találkozni, aki ilyen őszintén érdeklődik a másik iránt és mindig van egy-egy kedves szava mindenkire.

Ági pontosan ilyen volt. Számon tartotta minden egyes ismerősét és mindig tudta, hogy kivel mi történik. Bármikor fordulhattunk hozzá segítségért vagy tanácsért nemcsak szakmai ügyekben, hanem személyes dolgainkban is. Én különösen hálás vagyok, hogy megismerhettem, mert annyi szeretetet, megbecsülést, odafigyelést, támogatást és lehetőséget eddig csak kevés embertől kaptam, mint tőle. Boldogan emlékszem vissza a négykezesésekre, az együtt elköltött ebédekre, a kávézások melletti szakmázásra, vagy a közös hangversenylátogatásokra. Rengeteget tanultam tőle, de úgy érzem, még korántsem eleget.

Nem szándékom és nem is tisztem Ági méltatása – ezt a nálam szakavatottabb kollégák már megtették –, de azt el kell mondanom, hogy életének igazi főműve

¹ A Gerenday Ágnesről szóló pdf formátumban szerkesztett búcsúztató írásunk (Első megjelenés: Parlando, 2023/3. szám) 20. oldalán tévesen szerepel, hogy elhunyt kollégánk „Az 1992-ben létrehozott Szent Erzsébet Plébániáért Alapítvány titkáráként is tevékenykedett. Aktív szerepet vállalt a Rózsák terén álló Szent Erzsébet plébániatemplom felújításában; a '90-es évek közepén ő vezette a templom Róth Miksa-féle üvegablakainak helyreállítására vonatkozó dokumentációt összeállító kutatócsoportot.” A valótlanság információ közléséért elnézést kérünk!

nem más, mint az a kórus, amely most itt áll. Az a kórus, ami kezdetben kinevelte, korrepetitorává, majd másodkarnagyává, végül vezető karnagyává fogadta. A kórus, amire az egész életét feltette, amit féltve épített, gyarapított elődei, Rudi bácsi és Edit néni értékei mentén. A kórus, amit annyira szeretett és ami annyira viszont szerette, hogy második családjaként tekintett rá. Ez a szeretet az, amit most feladatunk tovább vinni, tovább gyarapítani és megsokszorozni. Ez az a titok, ami ezt a kórust igazán különlegessé teszi és ami átsegítette ezen a majdnem hetvenötéves hosszú úton.

Drága Ági! Mi ezt a szeretetet köszönjük neked és minden percedet, amit nekünk adtál! Nehéz szívvel állunk most itt, pedig tudjuk, hogy nem hagytál itt minket teljesen. Velünk maradsz a közös élményeinkben, a kórusutak emlékeiben, velünk maradsz a művekben, amiket megtanítottál nekünk, velünk maradsz a Rottenbiller próbatermében és karnagyi szobájában, velünk maradsz a közösségben és bennünk. Velünk maradsz mindig, amíg csak élünk.

Végezetül azokkal a szavakkal szeretném enyhíteni fájdalmunkat, amiket még Szokolay Sándor zenésített meg barátjának, Lantos Rudi bácsinak hirtelen elvesztésekor, a Zengő csudaerdő balladájában: Erdő gyászba nem borul, mert inkább csak tovább virul, mindig csak megifiul! „Szeretet volt bennem, semmivé nem lettem!” Erdő rengetegén növekedő szép hajtási mind elébe térdepeltek. Zsoltáros nagy ékes hangon seregestül énekeltek: A nagy hegyek kőből vannak rakva! Feküdj le, feküdj le szép fejedelömfá! Életünknek sok-sok ága, nincs hiába sok virága, nincs hiába koronája!

(Szarka Tamás)

2.

Tisztelt Gyászoló Család, Barátok, Ismerősök! Tisztelt Gyászoló Közösség! Már több hét is eltelt, mégis a mai napig értetlenül és szomorúan állunk a tény előtt, Gerenday Ágnes nincs velünk többé. Egy másik, rendkívül prominens társasághoz csatlakozott: szüleihez, tanáraihoz, korábban elvesztett barátaihoz, valamint a nagy elődökhöz. 7 évvel ezelőtt, amikor Mindszenty Zsuzsánnával, a KÓTA akkor elnökével hívtak engem a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetségének Művészeti Bizottságába, akkor az ő személye volt számomra az egyik legmeghatározóbb pont, hogy igent mondjak a felkérésre. Hogy miért? Mert bár akkor még csak felületes volt az ismertségünk, de már akkor is világosan láttam rajta az elhivatottságot, az elődöket maximálisan tisztelő mégis megújulásra képes zenészt, az újdonságokra való nyitottságot, valamint azt az elszántságot és emberséget (csupa nagybetűvel), amelyek immár kitörölhetetlen

példaként hagytak nyomot bennem. Aztán KÓTA elnökként már szinte napi kapcsolatba kerültünk, és ezek az erények nem, hogy megfakultak volna, hanem erősödtek, sőt újabbakal egészültek ki. Példaértékű diplomáciai érzéssel, szinte játsszi könnyedséggel talált megoldásokat bonyolultabb kérdésekre, a különböző habitusú emberekhez is szinte azonnal megtalálta a kulcsot, és ha valamilyen akadályba ütközött, akkor annak a területnek azonnal utána olvasott, beleásta magát és következő pillanatban már érvényes megoldási javaslatokkal állt elő a témában. Nagy megtiszteltetés számomra, hogy megismerhettem közelebbről, láthattam munka közben a zenészt, a szervezőt és a józan fejű, hivatalos ügyekben eljáró embert. Határozott volt, egyenes, nyitott, ha kérdésünk volt, akkor életkortól és szakterülettől függetlenül bárkinek bármikor képes volt segíteni és tanácsot adni. Ha úgy adódott, akkor egy általa is átdolgozott nap végén írta: Drága Zolikám! Fél 10 után tudunk beszélni, majd hívlak, ha neked még alkalmas. És tudom, hogy sokan voltunk ezzel így. A mi szakmánk rendkívül sokszínű, különböző habitusú és karakterű emberből áll, akik mindnyájan a kellő öntudattal és önérzettel működünk a saját területünkön. Ő is ilyen volt, de nála mindez valami nagyfokú empátiával is társult. Sokat gondolkodtam egy időben, hogy hogyan tudott kollégaként mégis ilyen elfogadó és befogadó lenni. Aztán a válasz egyszerű volt: Ági nem csak a hivatását szerette, hanem azokat az embereket is, akik ugyanazért az ügyért dolgoztak becsülettel, amiért ő is. Képessége volt arra, hogy megtalálja mindennek és mindenkinek a pozitív oldalát. Karnagyként gondoskodó szeretettel vigyázta a rá bízottakat, a Művészeti Bizottság elnökeként pedig ugyanezzel a gondossággal vitte a KÓTA ügyeit. Csodálatos koncertek, programok, versenyek, fesztiválok és kiadványok létrehozásában vállalt aktív szerepet. Szívén viselt minden dolgot és minden embert, amelyet rábízta. Most ez a szív megpihent itt a földön, ő pedig odaát pihen egy gazdag és sokakat gazdagító élet után. Hogy az a bizonyos odaát pontosan hol van, hogy ott éppen mit csinál Ági, azt mindannyian hitünk és meggyőződésünk szerint csak elképzelni tudjuk, amit viszont látunk és érzünk, hogy hatalmas az űr, amit maga mögött hagy. Úgy volt jelen minden munkájában, hogy mindig mindenkire – egyénileg is – maximálisan figyelt, a lehetőségeihez mérten a legnagyobb segítséget akarta nyújtani. Mondják, hogy nincs pótolhatatlan ember, mégis a szívem mélyén valahogy úgy érzem, hogy a magyar zenei élet egyik pótolhatatlan motorja távozott. Mégis bennünk tovább élsz, és törekszünk arra, hogy méltó módon vigyük tovább mi is a ránk bízott ügyeket. Isten áldjon, drága Ági! Köszönünk mindent.

(Kocsis-Holper Zoltán)

3.

Tisztelt és Szeretett Ágnes!

Őszinte tisztelettel kísérünk Téged utolsó utadon. Nehéz elfogadni és csak idővel tudunk majd megbékélni avval, hogy minden életet nyert, Földre született ember számára kijelölt út, egyszer véget ér. Most itt állunk egy véget ért út mellett, melynek gondolatát nehezen, de törvényszerűen és tisztelettel kell elfogadnunk. Kedves, kiváló és nagyra beszült mindannyiunk által szeretett Ágnes! Búcsúzom Tőled, és megköszönöm Neked a törődésedet, azt, hogy a közelségedben, Veled, a Te vigyázó szemeiddel kísérve dolgozhattunk, hogy a Te támogató szakmai tudásodat élvezhettük. Tetteidből a soha nem fáradó és sugárzó szeretetet kaphattuk. Tartalmas és szép életeredől, velünk és értünk tett gondosságodat nem felejtve emlékezünk, megőrizve emlékedet. A Magyar Művészeti Fesztiválok Szövetségének elnökeként köszönetemet kifejezve és fejemet lehajtva Előtted búcsúzom, szövetségünk minden tagja nevében. Utad legyen békés, helyed legyen méltó a Mennyben.

(Bán Teodóra)

4.

Ági!

Itt vagyunk melletted mindannyian, a IV.A osztály az Apáczaiból. Eljöttünk, mert kicsi gyermekkorunk óta vigyázunk egymásra. Legyen az út könnyű, nehéz vagy nagyon ismeretlen, mint most a Tiéd. Számíthatsz ránk, ahogyan Mi is mindig bízhattunk benned. Szerető és tanító gondoskodásoddal együtt tartottad a csapatunkat. Mi, akárcsak Te, szaladtunk szerte szét a világba, de a zongorajátékok mellé mindig összegyűltünk. Az első ifjonti házibulink is nálad zajlott. A véget nem érő baráti beszélgetéseken túl a zene csodálatos világába vittél magaddal bennünket. Te kincseket adtál nekünk, mi pedig gyermekkori pajtásként ezt boldogan fogadtuk. Ilyenkor az évtizedek pillanatokká zsugorodnak. Ott vagyunk együtt a fényképeken, a filmekben, de ami a lényeg, a gondolatainkban és érzéseinkben is. Ezért nem búcsúzni jöttünk, csak elkísérünk valahova, egy kicsit távolabb. Felnőtt fejjel értettem meg az idézett gondolatot: „Senki sem különálló sziget; minden ember a kontinens egy része, a szárazföld egy darabja; ha egy göröngyöt mos el a tenger, Európa lesz kevesebb...ezért hát sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól”

Ági, Gerenday Ági, velünk maradsz!

(Thomka György)

Gerenday Ágnes halálára

Gerenday Ágnes meghalt. Nincs többé. E két rövid mondatot értem, de nem hiszek nekik. Tétován keresem telefonomat, hogy felhívjam őt, cáfolja meg halálhírét. Ám a telefonból sokunknak kell majd kitörölni a számát, nevét. E mozdulat olyan, mint a rög tompa koppanása a koporsón. Számát kitörölhetjük, de emlékét szívünkben, agyunkból soha.

Valójában e sorokat az utókornak írom. Nem önelégültségből, hanem mert úgy gondolom a Zenekar minden jelenlegi olvasója tudja, ki volt Gerenday Ágnes. Tisztában van a hatalmas veszteséggel. Az utókor alatt most a jövő zenetudósait, muzsikussait értem, akik majd régi újságokat böngésznek a zenei élet kimagasló, rendkívüli és szeretett alakjai után kutatva. Találják hát meg ezt az írást és innen is tudják meg ki is volt ő.

Mindenek előtt kiváló ember, önzetlen barát, segítőkész kolléga, jó pedagógus, felkészült közigazgatási szakember és nagyszerű muzsikus. Családi indíttatása már részben előre vetítette pályáját: pedagógus szülei szeretettel nevelték: kézimunka-földrajz szakos édesanyja és karnagy-énektanár édesapja életre szóló muníciókkal látta őt el. Ágnes haláláig odaadással és szeretettel beszélt róluk. Számára egyenes út vezetett a Zeneakadémiára, melynek elvégzése után, hosszú évekig leendő tanítónak tanított zeneelméletet, zenetörténetet, karvezetést. Majd 1983-ban, 2016-ban történt nyugdíjazásáig – a magyar zenei élet akkor még nem is sejtett hasznára és öröme – a kulturális minisztérium zenei ügyekkel foglalkozó munkatársa lett. Ha kellett harcosan, ha kellett okos ravaszsággal, ha kellett szép szóval, ha kellett indulattal küzdött feletteseinél egy-egy zenei ügygel kapcsolatos döntés meghozatala előtt. Soprontól Csapig ismert minden zenei intézményt. Gyors felfogása, szakmai és emberismerete révén azonnal felismerte a kiválóságot és nyakon csípte a köklerséget. Egyszer elkezdtük számolni, hány miniszter váltotta egymást hazánkban 1983 és 2016 között. Közel húszat vettünk számba, ám az államtitkárok névsorának összeállítására már nem vállalkoztunk. Gondoljuk el: közel húsz miniszter hozott döntést e három és fél évtized alatt zenei ügyekkel kapcsolatban úgy, hogy egyik sem volt muzsikus.

Vajon mire mentek volna Ágnes csálthatatlan iránytűje nélkül? Persze, nem mindig hallgattak rá, aminek rendszerint meg is lett a következménye.

Ám e szerteágazó tudású, színes egyéniség nem csak a hivatalban ténykedett a zenéért. Kislánykora óta aktívan zenélt. Zongorakísérőként, helyettes karnagyként, majd karnagyként több kórossal működött együtt. Többek között 1970-től (!) énekelt, majd betanított a volt KISZ Központi Művészegyüttes Énekkarában, melynek vezetését – immáron, mint Budapesti Ifjúsági Kórust – 1996-ban vette át Strausz Kálmántól. E kórus napjainkban Budapesti Lantos Kórusként siratja őt. Sok egyéb mellett a Láng-Acélhang Férfikar vezetésének terhét-örömét édesapja, Gerenday Endre adta neki át. Ám ha minisztériumi és kórusokkal végzett munkája másnak épp elég lett volna, neki nem: közel harminc éven át volt külsős munkatársa a Bartók és Kossuth Rádióknak, egyik alapítója a Calypso Rádióknak. Elmesélte, annak idején milyen szigorú vizsgákat kellett sikerrel vennie, hogy úgynevezett „forgató” lehessen. Erkel Tibor és Kroó György szigorú tekintetétől követve végezte rádiós munkáját. Évtizedeken át kivette részét a KÓTA (mai teljes nevén Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek) munkájából. Sok éven át e szervezet Művészeti Bizottságának elnöke is volt. És mindez még mindig nem volt számára elég. Nemzetközi és hazai kórusfesztiválok zsűritagjaként, zsűrielnökeként, versenytitkáraként és persze nem egyszer kórusával fellépő, versenyző karnagyként járta az országot-világot. Maradék szabadidejében maradék energiájával – ezt nem tudom, hogyan teremtette elő – a Nemzeti Kulturális Alap Zeneművészeti Szakmai Kollégiumában segített tudásával, tapasztalatával a kevés elosztható pénzből a sok pénzre beérkezett igények közül kiválasztani a legérdemesebbeket, kiszűrni a hóhányókat.

Munkáink révén sok évtizeden át voltunk a tárgyalóasztal gyakran szemben lévő, gyakran ugyanazon oldalán. Nem csoda hát, ha kölcsönös bizalmon alapuló szakmai-emberi barátság alakult ki köztünk. Ezért nem tudom elfogadni a tompán koppanó tényt, hogy nincs többé. Tudom, sokan, nagyon sokan gyászoljuk őt és tartjuk meg emlékezetét szívünkben. Valahol azt találtam írni, hogy kevesen tettek olyan sokat a zene szolgálatában, mint ő. Ezt megtoldva jutott eszembe egy gondolat, amit egy barátomtól hallottam, ő meg valahol olvasta: „Az ember sírva születik, de körülötte mosolyognak. Ha jól végezte dolgát e földön, mosolyogva hal meg és körülötte sírnak.” Ágnes koponya műtétei közben gondolom nem mosolygott. De életét számba véve megtehette volna. Mi pedig itt sírunk körülötte. Sokáig, sokunknak fog hiányozni. Nyugodjék békében! Ágnes, adjon Isten jó éjszakát!

Kovács Géza

Gerenday Ágnes utolsó rádióinterjúja itt hallgatható meg: tinyurl.com/gerenday

6.

Egy éve járt nálunk Gerenday Ági Balatonon. Előkerült néhány régi kép. Baján halászlét ettünk egyszer a régmúltban.... Kirándultunk az Ecséri romhoz, a Szent Balázs templom romjához, és a Folly arborétumba. Még mindig feldolgozhatatlan, hogy elment.....

Mindszenty Zsuzsánna (Facebook)

